

De ondersteuningsadviseur - OSA

Waarom de Ondersteuningsadviseur?

Met de invoering van Passend Onderwijs hebben de schoolbesturen zorgplicht gekregen. De schoolbesturen en het samenwerkingsverband hebben daarom samen met de SBZW de ondersteuningsadviseur in het leven geroepen om de school te helpen bij de verdere vormgeving van passend onderwijs.

Om zoveel mogelijk kinderen een plek te bieden in het reguliere basisonderwijs, wordt er ingezet op een goede basisondersteuning. Een veilig pedagogisch klimaat, goede gedragsaanpak, sterk pedagogisch-didactisch handelen en een systematische werkwijze maken een preventieve aanpak mogelijk. De ondersteuningsadviseur wordt ingezet om de basisondersteuning te versterken. Dit kan door middel van observaties in de klas, coachen van leerkrachten, nascholing.

Met de inzet van ondersteuningsadviseurs wordt het accent verlegd *van curatief naar preventief, van leerling naar leerkracht en van incident naar systeem*. De school bepaalt zelf hoe de ondersteuningsadviseur wordt ingezet. Het door de school opgestelde schoolondersteuningsprofiel (SOP) is hiervoor richtinggevend.¹

Wie is de Ondersteuningsadviseur?

De ondersteuningsadviseur kenmerkt zich als een gedragswetenschapper met brede kennis van de school waar hij of zij aan verbonden is en koppelt deze kennis aan de hulpvraag en ondersteuningsbehoefte van de school, de leerkracht en/of het kind. De ondersteuningsadviseur is een ervaren psycholoog of orthopedagoog en beschikt over brede kennis over zowel het reguliere basisonderwijs als verschillende vormen van speciaal (basis)onderwijs.

Wat biedt de Ondersteuningsadviseur?

Alle scholen binnen het samenwerkingsverband moeten samen een dekkend aanbod realiseren om voor alle kinderen passend onderwijs mogelijk te maken. In het Schoolondersteuningsprofiel (SOP) beschrijft elke school de eigen kwaliteiten en mogelijkheden. Vanuit het SOP, wat gezien kan worden als een nulmeting, kan de school een plan van aanpak of een ondersteuningsplan ontwikkelen. Bij het opstellen, maar vooral bij het realiseren van deze plannen kan de ondersteuningsadviseur de school ondersteunen. De ondersteuningsadviseur richt zich op het versterken en ondersteunen van de ondersteuningsstructuur binnen de school² (ondersteuningsniveau 1 en 2).

¹ Albert Loer, coördinator Samenwerkingsverband Waterland, in de nieuwsbrief van het SWV van 17 februari 2014.

² Begeleiding of scholing van een team en schoolontwikkeling worden gezien als onderwijsadvies, en vallen derhalve buiten de reguliere taken van de ondersteuningsadviseur.

De werkzaamheden van de ondersteuningsadviseur

Niveau 1 - Basisondersteuning

Om zoveel mogelijk kinderen een plek te bieden in het reguliere basisonderwijs, wordt er ingezet op een goede basisondersteuning. Een veilig pedagogisch klimaat, goede gedragsaanpak, sterk pedagogisch-didactisch handelen en een systematische werkwijze maken een preventieve aanpak mogelijk.

Doel OSA: Begeleiding gericht op het versterken van het pedagogisch-didactisch klimaat in de klas en de ondersteuning van de leerkracht bij de afstemming van het onderwijsaanbod op de onderwijsleerbehoefte van de verschillende leerlingen.

- Observatie in de groep n.a.v. een hulpvraag: gericht op de groep, enkele leerlingen, individuele leerling of specifiek leerkrachtgedrag. Video kan als instrument worden ingezet.
- Ondersteuning IB-er bij de werkzaamheden in de ondersteuningsstructuur.
- Ondersteuning van de IB-er of leerkracht bij de leerontwikkeling, schoolkeuze VO, sociaal-emotionele ontwikkeling, gedrag, werkhouding, pedagogische aanpak, handelingsplannen, etc.
- Gesprekken: met leerkracht, kind, ouders en/of andere betrokkenen.

Niveau 2 - Extra ondersteuning binnen de school

Passend Onderwijs stelt leerkrachten voor de taak om onderwijs, extra ondersteuning en zorg te combineren. Om dit hanteerbaar te houden is het nodig tijdig extra ondersteuningsbehoefte te signaleren. Samen met de ondersteuningsadviseur onderzoekt de leerkracht zijn mogelijkheden en bewaakt hij zijn grenzen. Vanuit deze analyse wordt bekeken welke vervolgstappen er nodig zijn. Als orthopedagoog of psycholoog beschikt de ondersteuningsadviseur de benodigde expertise om de leerkracht, het kind en de ouders te ondersteunen waar nodig. Dit begint bij een analyse van de beperkingen, de problemen, de mogelijkheden en kansen. Samen met de leerkracht, kind en ouders kan er onderzocht worden wat werkt. Vervolgens worden de bevindingen omgezet in een plan, wat systematisch wordt uitgevoerd. Daarbij kan de ondersteuningsadviseur licht curatieve begeleiding bieden aan kind(eren), leerkracht(en), of ouders.

Doel OSA: Begeleiding van de ondersteuningsstructuur.

- Behandeling: van kind(eren) op het gebied van faalangst, omgaan met problemen in het leren als gevolg van bijvoorbeeld dyslexie, cognitieve beperkingen of hoogbegaafdheid.
- Coachen van intern begeleider, leerkracht(en), ouders, kind
- Ondersteunen van de intern begeleider, leerkracht, ouders, kind en/of groep binnen het OT, of bij HGW traject, diagnostiek, opstellen groepsplan, OPP, etc.

Niveau 3 - Extra ondersteuning van buiten de school

De ondersteuningsadviseur maakt ook onderdeel uit van het Ondersteuningsteam van de school. In het ondersteuningsteam wordt besproken en onderzocht wat de onderwijsbehoefte van diverse kinderen zijn. Samen met ouders, kind, leerkracht, ketenpartners en andere betrokkenen wordt naar oplossingen gezocht zodat het kind zich optimaal kan blijven ontwikkelen. De ambulante begeleider (AB) vanuit het speciaal (basis)onderwijs is op dit niveau actief betrokken bij de school.

Doel OSA: Ondersteunen van het OT bij de aanvraag en coördinatie van extra externe ondersteuning.

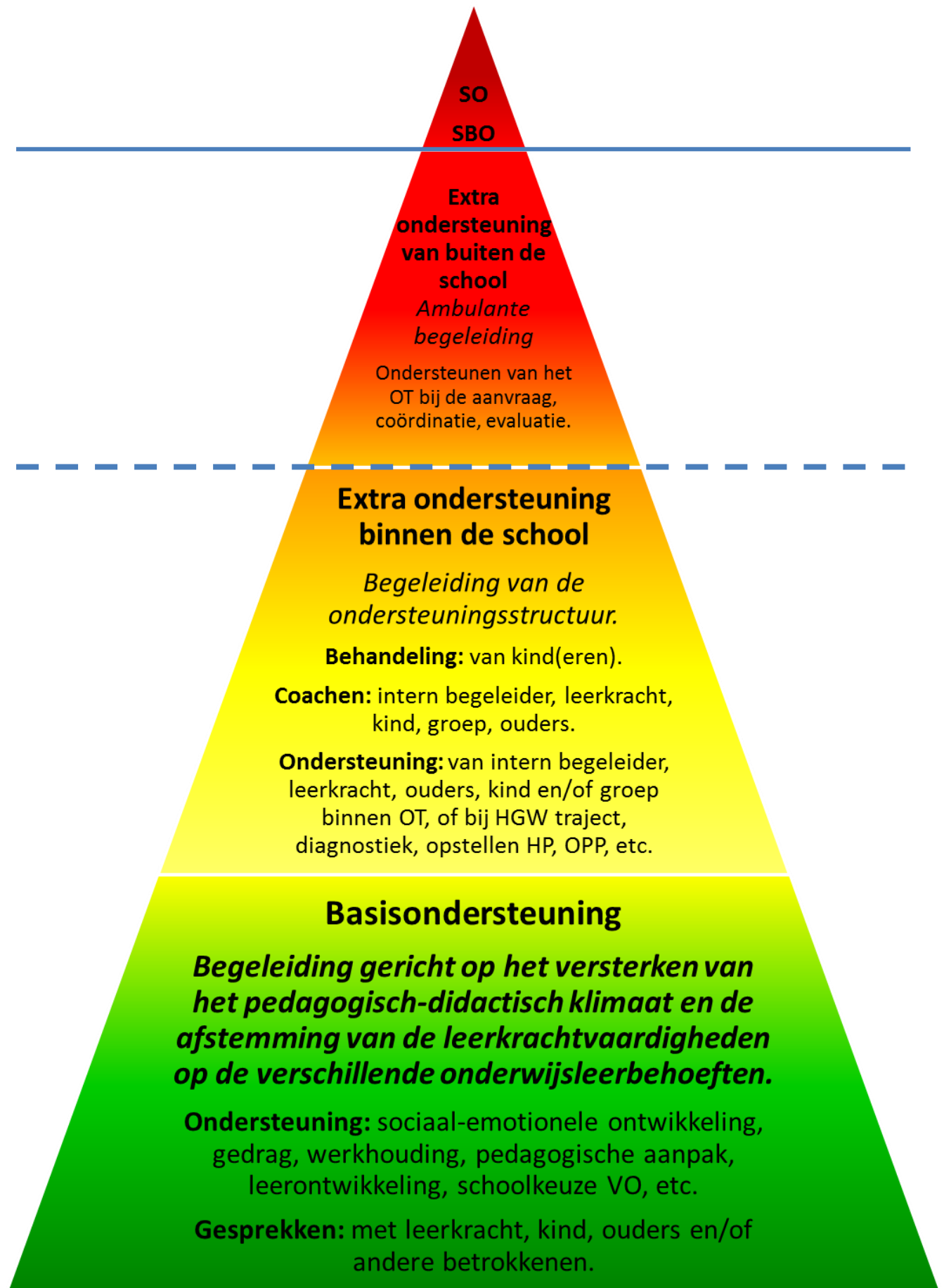
- (Vorbereidende) diagnostiek zoals een anamnese-gesprek met ouders, overleg met andere zorginstaties in verband met afstemming van zorg.
- Samenwerking met ketenpartners, zoals AB S(B)O, SMW, GGD, Spirit, Lucertis, Triversum, Kram, Altra.

Niveau 4 - Extra ondersteuning buiten de school

De plaatsing binnen een school voor speciaal (basis)onderwijs wordt gezien als het vierde niveau, omdat dit buiten de school plaatsvindt. Voor plaatsing binnen een school voor speciaal (basis)onderwijs is een toelaatbaarheidsverklaring (TLV) nodig³.

³ Voor meer informatie zie de website van het SWV Waterland, www.swvwaterland.nl
SBZW/WH – 9 oktober 2014

Bijlage 1 – de piramide van de OSA

Bijlage 2: opsomming van mogelijke werkzaamheden van de OSA

Niveau 1 - Basisondersteuning

- Observatie in de groep n.a.v. een hulpvraag: gericht op de groep, enkele leerlingen, individuele leerling of specifiek leerkrachtgedrag. Video kan als instrument worden ingezet.
- Begeleiding van IB-er en leerkracht(en) bij het doorlopen van de handelingsgerichte cyclus en het handelingsgericht werken in de dagelijkse praktijk.
- Ondersteuning IB-er en leerkracht(en) bij de analyse en interpretatie van het LOVS en LVS SEO.
- Ondersteuning bij het betrekken van het kind en de ouders bij het onderwijsleerproces.
- Ondersteuning van een leerkracht bij het klassenmanagement.
- Begeleiden van de leerkracht groep 8 bij het interpreteren van de gegevens van het schoolkeuze onderzoek en het formuleren van een advies VO.
- Adviseren van de leerkracht groep 8 bij vragen omtrent nadere diagnostiek, bijvoorbeeld bij twijfels over dyslexie, of second opinion.
- Begeleiden van de communicatie tussen ouders, kind en leerkracht(en), zodat zij komen tot een gezamenlijk doel, zonder het eigenaarschap over te nemen.
- Door een analyse en het clusteren van de ondersteuningsbehoeften van de leerlingen in een groep, samen met de leerkracht komen tot groepsgerichte interventies.
- Leerkrachten coachen; doormiddel van reflectie op het eigen handelen, het leerkrachtgedrag als instrument te laten inzetten om het gedrag van de leerling(en) te beïnvloeden.
- Leerkrachten begeleiden in het versterken van het pedagogisch-didactisch handelen; gedragsaanpak, pedagogisch klimaat, etc.
- Vertalen van het dyslexie- en ERWD protocol naar het handelen in de klas.

Niveau 2 - Extra ondersteuning binnen de school

- Begeleiden van een HGW-ondersteuningsteam; als oplossingsgerichte procesbegeleider en als diagnosticus die vanuit de analyse (overzicht) input kan geven voor een verklaring (inzicht) en aanbevelingen voor het handelen (uitzicht).
- Diagnostiekvragen inventariseren, omzetten in onderzoeksvragen, beoordelen naar urgentie (als we dat weten dan...) en uitzetten. De leerkracht en intern begeleider worden daarbij zoveel als mogelijk als diagnosticus ingezet.
- Dossieranalyse (wat weten we al?) en opstellen hulpvragen (als we dat weten dan...).
- Uitvoer van diagnostiek op maat (zo licht mogelijk).
- Interpretatie van (externe) onderzoeksgegevens en vertaling naar de onderwijspraktijk.
- Oplossingsgerichte gesprekken met IB-er, leerkracht, kind en/of ouders.
- Bij vermoeden van dyslexie of andere (leer)stoornis samen met de school het dossier voorbereiden.
- Uitvoer van of begeleiding van diagnostiek ten behoeve van het handelen.
- Ondersteuning bij het opstellen en uitvoeren van planmatige, specifieke intensieve hulp.
- Begeleiding bij het evalueren van een handelingsplan en op basis daarvan het vervolg opstellen.
- Begeleiden van leerkracht en IB-er bij het opstellen van een ontwikkelingsperspectiefplan.
- Behandeling van een kind of groep kinderen gericht op faalangstreductie, vergroten van de weerbaarheid of sociale vaardigheid, omgaan met dyslexie of hoogbegaafdheid, etc.
- Coachen van intern begeleider, leerkracht(en), ouders, kind.

Niveau 3 - Extra externe ondersteuning van buiten de school

- Inhoudelijk adviseur van het ondersteuningsteam (OT) van de school.
- Versterken van de samenwerking tussen school en de ketenpartners, zoals AB S(B)O, SMW, GGD, Spirit, Lucertis, Triversum, Kram, Altra.
- (Voorbereidende) diagnostiek zoals een anamnesege gesprek met ouders, overleg met andere zorginstanties in verband met afstemming van zorg.
- Samenstellen van een dossier, opvragen van gegevens bij ketenpartners en het uitzetten van aanvullende diagnostiek bij ketenpartners.